

De erroribus circa preceptū

qua sunt euidentia docti ad deum esse. Et hoc propter errores phoz et aliorum/sicut in proposito de preceptis moralibus que licet sint euidentia bene dispositis in iudicio rationis/tamē ex consuetudine puerfa et aliunde/multi contingunt errores/ vt stoici dixerunt esse opus maxime virtutis se inficere/ et in quibusdam regionibus dicunt esse religiosum occidere parentes senes etc. Item de multitudine vxorum de furtis rapinis/de adulterijs in quibus errant homines/nisi per legem diuinā doceant/exemplū possent poni in casu nostro presenti etc. Nota tamen quod ad assentiendū catholice/cuiusque veritati quātūcūq; sciat per experientiaz vel demonstrationē/requirat fides infusa/que monstrat et ostendit rationem obiectalem credendi/ istam quod deus talem veritatē tradidit aut iussit per se immediate vel per ecclesiam aut scripturam sacram. Nota quod modo nulla est noua heresis/ et quod determinatio pape non est nisi declaratio vel adiectio pene. Nota ockam libro scdo prime partis per totum. Nota quid est explicite de fide/ illud scilicet quid vere et clare sequitur ex his que sunt pure de fide et explicite continentur in scriptura. Unde quod christus habuit neros non explicite sub hac forma. Similiter quod non omnis mulier habens capillos rufos non potest interfici a quocūq; sed sequitur euidenter ex scriptura. Nota quod nulla est querela dominorum temporalium quin possit ad conciliū deduci generale terminanda/ si reducat ad licitum et illicitum/ iuxta considerationem vltimam illius sermonis/ per sperum iter. etc. Deinde notandum est quod in hoc actu plurimerationes sunt inducte et ad declarationem secunde partis. Sed quoniam alibi sunt tam epilogando quā laciozi sermones deducte/ istis committuntur Tandem reuolando ad principium recitabatur quemadmodum festus ad paulum se defendentem/ dixit in sanis paulo/ multe te littere ad insaniam conuertunt. Non insanio. respondit paulus optime feste/ sed veritatis. et sobrietatis verba eloquens. De hinc conuersus ad agrippam credis inquit Rex agrippa/ prophetis/ scio quod credis. Sic longe amplius habeo fas dicere vnicuique vestrum. O reuerendissimi patres et domini ac doctores omni sapientia et doctrina plenissimi/ quod creditis prophetis. Illi autem testimoniū dant de decem preceptis/ et de sequelis eorum

quod diuina veritate fundata sunt et ad credendum. licet intelligatur impossita. Varias igitur agēs quod patienter vt obsecratio facta erat/ me audistis. Sit exoro merces vestra deus/ quia quid tribuam non habeo. Credite vt facitis veritati/ et tempore liberabit vos/ et in eterna tabernacula sua luce producet. Prestante eo per quem veritas et gratia facta est Iesu christo qui est deus benedictus in secula. Amen. **F**init.

Alius sermo eiusdem

Contra assertiones magistri Johannis parui circa preceptum Non occides.

Oportet hereses esse sicut dicit apostolus. i. corinth. xi. vt qui probati sunt manifesti fiant in vobis. probati inquam per fides in intel-

lectu/ per caritatem in affectu/ per exercitacionem in effectu. Prouidentia nimirum diuine sapientie/ que attingit a fine vsque ad finem fortiter/ suauiterque disponit oia. sapie. viij. non sineret mala fieri. teste aug. si non posset sciret et veller inde bona elicere/ disponens finem amoris puerfi ad finem finis boni atque gloriosi/ quod vidit apostolus dum ait. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Et sic omnia inquit **D**ixido kartusiensium vt etiam aliena mala imo et propria dum ex peccato consurgit quis humilior. Fit autem hic ex heresibus hoc salubre quatenus sicut corde creditur ad iusticiam/ ita fiat ore confessio ad salutem. ad Rom. x. profitendo scilicet fidem suam extrinsecus/ quod cadit sub precepto obligante ad semper non pro semper/ nisi casibus certis/ qui possunt ad presens quattuor nominari.

Unus est coram infidelibus et tyrannis sicut tempore martiriū. Alter coram perfidis hereticis vt tempore doctorum. Tertius ad testificandū vel respondendū sicut fit coram iudicibus. Quartus doctrinaliter et iudicialiter erudiendū sicut fit a prelati et doctoribus. In casu primo exercetur patientia vt hymnus loquitur/ In secundo sapientia et plerumque constantia/ iuxta dictum augustini. In tertio meritum acquiritur/ vt dum petrus respondit/ tu es christus filius dei viui/ dicit glosa quod fuit hoc ad meritum. In quarto doctrinale et pastorale officium exercetur. Jo. x. et Mathei. vltimo et Malachie. ij. et petri. ij. etc. Ex qua distinctione protinus elicitur/ quod quia professio

fidei sit extrinsecus ad salutem nedum ore sed etiam gestu vel opere vt assistendo confitentibus vel docentibus veritate. Illi patres reuerendissimi et ceteri qui pridie remanserunt cum alijs assistentibus/ quibus nunc remanent vel assistunt/ collaudandi sunt/ tamquam beati qui audiunt verbum dei/ sit eorum merces copiosa deus/ quia quid retribuaz non habeo. Qui ex deo est/ inquit xps/ vba dei audit. Timendum est quod sequitur refugientibus/ propterea non auditis quia ex deo non estis. Sed reprimo. Cohortor autem per illud apli in epla dominice currentis originaliter ad ephe. ij. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/ vt dicamus ei/ fiat voluntas tua sicut in celo et in terra quod vtiq; prohibet fieri triplex sapientia terrena/ animalis/ diabolica. Elicitur preterea/ qd si quis voluerit testimonium sue fidei palam dicere/ qd quis ille fuerit presertim eruditus/ audientia sibi publica dari debet/ meretur insuper dum refugit esse doctor nocturnus et in angulis/ aliter quam nicodemus qui venit ad deum nocte. Trepidus nepe et obscuros sue fidei professores arguit xps/ dicens que in tenebris audistis predicate super tecta/ quod qui me erubuerit Luc. ix. et sermones meos/ et filius hominis erubescet eum coram angelis dei. Itaq; sit fides vniuscuiusq; in ore sit in oculis/ sit in fronte. Ex quibus ita prelocutis protinus eliceretur veritas duplicis vltime partis nostre conclusionis quadrimembris alias posite que talis est.

Nonem assertiones cum suis reprobationibus iudicialiter nunciate spectant ad fidem etiam explicite. Et sunt prout in scedula continetur rationabiliter qualificate. Potuerunt insuper per doctores et ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Sunt deniq; per hoc sacrum concilium vel per sedem apostolicam de necessitate salutis reprobande et hoc vere vel interpretatiue. Ad elucidationem ponebatur casus longus/ dans intellectum de a et b vasallis Regis. Additus est casus breuis iste/ quilibet tyrannus etc. posite sunt quatuor conclusiones/ rursus est per conclusionem hanc quadrimembrem tam firmiter in sermone quam certitudinaliter apud me est in corde/ quia quod scimus loquimur et credidi propter quod locutus sum. Nam et vbi intenderis/ ait iulius cesar ingenius valet.

Nemo autem facere metuit sicut vegetum quod optime didicisse cognoscit. Vis bene loqui dicit socrates/ nil loquere nisi quod bene didiceris.

Equidem prima pars conclusionis sufficienter probata ex pluribus forte verbis quam necesse fuit eruditis in theologicis sermonibus/ sed fortassis non pluribus quam oportuerat pro non eruditis. Itaq; deducta est hec pars ex quadruplici radice. Ex fidei descriptione que est habitus certus et verus per auditum verbi dei acquisitus. Ro. x. et Heb. ix. Cuius fidei obiectum est propositio credenda. vel collectio plurium ac omnium credendorum/ sicut accipit arbana sius in hoc simbolo. Quicumque vult etc. Aliis fidei acceptiones reitio nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credendum catholice. Dehinc scripture sacre testimonio ne quonia omnia in sacris scripturis bibliis contenta/ formaliter vel snialiter et in effectum. Et per consequens decem precepta sunt de fide/ quonia cum opposita assertioe pertinaci non stat fides. vnde gratianus ius naturale est quod in lege et in euangelio continetur/ quo quisq; iubetur facere quod sibi vult fieri/ et prohibetur inferre quod sibi non lit fieri. Dehinc ex ecclesie obseruatione/ que damnat vt hereses nedum illa que contrariantur articulis speculatiuis nostre fidei/ vt ista deus est/ veruetiam contrariantur principiis et dictaminibus practicis/ vt quod deus est diligendus super omnia et proximus sic nos. In quibus duobus tota lex pendet et prophete/ que vtiq; lex est fides nostra vel de fide. Unde in scripturis sacris augustino teste quicquid alibi notum est danatur. Deniq; ex heresis descriptione quam Hieronimus dicit esse dogma falsum fidei orthodoxe contrarium. Et illic habita est distinctio quod quedam sunt pure de fide sub quadruplici gradu/ quedam pertinent ad fidem et opposita sapiunt heresim/ quedam sunt impertinentia/ quia non apparet quod repugnant vel sequantur ad fidem. Inferebatur hoc corollarium quod hec consequentia impossibilis est et hereticalis/ decem precepta legis sunt euidentia in lumine naturali/ ergo non spectant ad articulos fidei/ nec ex eis deducuntur. Et hinc rationabiliter motus fuit reuerendissimus magister petrus de versa. exhibere scedulam quam tradidit alij vero dicunt/ voluit quibusdam hereticare/

De erroribus circa preceptū

Videat ne ex erroribus se inuoluat etc.
Quod iterum p scde partis deductione sunt inducere contra primā assertionem licitū est vnicuique etc. Rationes in triplici quaternario etc. Fundat prima sup hui⁹ aduerbii saigue. Maxime iam p sermone iaz specialiter gallici me sinerit qz p supponit veritatē illius qd pcedit. Altera sup hoc cōpleto absqz mandato quocūqz vel pcepto deducendo ad contradictionē/ quia lex dei mandatū est etc. Tertia sup intellectu plano ac resoluto hui⁹ pcepti Non occides scz hominē ppria voluntate. Sed vel iubente deo p reuelationē/ vel p publicē administrationis admissionē. **Dath. xxxv. et. xxxvi.** Omnes qui gladiū acceperint etc. **Blosa** ppria auctoritate etc. **Unde** lex occidit et nō homo **Dibi** vindictā etc. Quarta sup defectu iurisdictionis vel iudiciarie potestatis in occidente tyrānū sicut ponit assertio. Quis est qui iudicas alienum seruum etc. **Ad Ro. ij.** Fundatur prima ratio scdi quaternarij sup pdenatione triū articuloz hui⁹ et vnicuique de pdicantibus absqz missione/ de popularibus corrigentibus ad libitum dños/ et dñis bona ecclesiasticarum rapientibus etc. quoniam occisor in casu assertionis et peius facit quā in his casibus tribu fiat. Fundabat altera sup omni policia vera vel pntensa/ vt pueroz sub magistro/ et inter se vt latronum vel paganorum/ imo vt demonuz pro statu presenti. **Dath. xv. vt** omnium bonorum quibus omnia ordinare fiunt. Est autē ordo parium dispariumqz reuz vnicuique ius suum tribuens iniqua non vsurpans. Tertia super patione tyrannidis ad heresim et alia vicia deteriora propter que nō veniunt homines passim occidendi et quomodolibet et absqz mandato. Quarta et octava in ordine super cōpatione non habentis auctoritatē iudiciariā ad habentem/ sicut est rex/ qui quidem rex non possit sine iuris ordine non monitū non vocatuz non conuictū interficere/ quāto minus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam vel interpretatiuam alteri cui nō mandatum est/ imo legibus regis prohibitum. Pro his loquitur **Iustus Act. xxx.** Et **nico demus. xvij.** et in lege. Quod iustum est iuste exequeris. Demū prima ratio terciū quaternarij fundabat super multiplici notorietate iuris aut facti/ que requirebatur pro qualibet circūstantia seu clausula hui⁹

ius assertionis/ vt q notarium esset talem machinari etc. quoniam ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimoniū vnius quāto minus nulli⁹. Altera qd hec assertio quātiūcūqz circūstantionata nō potest habere veritatem de priuata psona extra casum diuine reuelationis notorie/ vel casum incuitabilis necessitatis sicut ex rationibus aduersariorum/ quas quidem pridem vidimus satis constat. Nec tamen casus iste necessitatis semp excusaret. Fundabatur vndecim ratio exaggerando qd hec assertio se preiudicialē ondit ad omne genus hominum actiue et passiue licet cōtracte poni videat. **Extendit** se ad papā/ ad epōs/ ad abbates ad principes/ ad patres/ ad maritos/ ad sacerdotes/ clericos/ populares/ et ad omnes in cōmuni/ patet p consideranti qz cuiuslibet talis dici potest. **Tu** es tyrānus vel machinabaris in mortē dñi tui. Postremo p quarta ratione. xij. in ordine et vltima/ fiebat epilogus sic arguendo. **Contradictoria** hui⁹ assertionis que est particularis vel singularis negatiua est vera et catholica/ igitur ista est falsa et nō catholica et pnter heretica/ qd tenet p legē contradictoriaz/ et p dicta aristo. et dioni. qd verū et bonuz sunt ex omnibus circūstantiis/ falsum autē et malū ex vnicuique aīis est manifestū in multis casibus/ vt dum occidens nō habebit sufficientē notorietatē vt procedat ad certā mortē nō moniti nō conuicti etc. vel dū potest seruare iuramentū fidelitatis/ vel est sacerdos. Et pvideri pōt regi p alterū vel alio mō etc. **Exclamabit** hic aliquis et dicet ponim⁹ casum necessitatis extreme. ponim⁹ qd oia sunt notoria q preponuntur. **Rñsio.** Quod hic non inuestigo qd alij dicāt. sed quid ponit assertio/ et in quibus terminis se regulat. **Replicabit** alter dicens truncata est assertio. **Rñsio** qz nec hoc pronūc inquirē qzuis nō desint testes hic etiā pntes omni exceptione maiores q nihil truncatū est etc. **Supersūt** auctoritates sacrotoz. supest multitudo exēploz et historiarū. **Sed** interim discurrem⁹ p alias octo assertōes et ad hec inducēda postmodū. ponit itaqz scda assertio sic/ leges naturalis et diuina auctorifant vnicuique subditū de occidēdo vel occidi faciēdo dictū tyrānū/ dānat vt erronea in fide ac moribus et legibus naturali morali et diuine iniuriosa. **Deducit** hec pdenatō ex radice qdruplici

imo qđ est in sana & sacrilega. **P**rima qz leges diuina naturalis & humana phibēt ex plicite & exp̄sse qđ nemo accipiat sibi bono rē iudiciariā vel dñandi ius in iurisdiccionem/sed qui vocat sicut aaron pater in ep̄stola ad hebreos. Non igit̄ auctorizant nō vocatum alioquin sed sup̄ma lex sc̄z dissensionis deus in quo esset. **E**st & p̄ra aplm. Nec daret vniciqz qđ falsum est/ & sic esset summa puerisio modi speciei & ordinis/dicit lex/iudicioz vigor iuris publici tutela in medio p̄stituta est ne quis de aliquo qñ tñcūqz sceleribz implicito assumere valeat vltionē. **N**ec est etiā lex pueroz. Nota de bruto cur filiū occidit. **Q**ui in scio princ̄ipe/inquit lex/bellū gerit reus est lese maiestatis. **A**ltera radix ē quoniā leges diuina naturalis & humana phibent ne idē sit erga alterū pars iudex & testis quod soli deo propriū videt. **U**nde duz ex officio p̄cedit iudex p̄tra errores qui sunt sicut leges lese maiestatis pars rea p̄stituit̄ promouēs vel instigans tenens locuz partis accusantis/propterea reprobari nō potest sn̄ia iudicis in causa appellationis vel aliter ip̄o nō vocato vel audito. **A**mplius tertia radix ē qz fm̄ leges diuinā naturalē & humanā. **N**ō debet ex incertis causis & cōiecturis/vel ex eis que secrete gerunt/sicut sunt machinationes & cogitationes cordis/publice puniri/p̄sertim ad mortē/ qz cogitationis penā nemo meret̄ quo ad forum sc̄z p̄sentis vite secus quo ad forum p̄scie. **N**emo inqt̄ lex ad testimoniū vnus moriet̄. **D**emū quarta radix est qz nemo vellet qđ a non iudice suo dānaret̄ ad mortē/p̄sertim non vocat̄ non auditus nō monitus. **L**ex autē naturalis dicta est & sumpta **De**ut. ij. **O**mnia quecūqz vultis vt faciant vobis homines & vos eadē facite illis. vultis glosa velle de betis. **P**rocedam⁹ ad reprobationē tertie simul & quarte assertionū/qz onere sunt & sic habent/licitū est vniciqz subdito honorabile & meritorū rē. **E**t dicunt in sn̄ia qz quilibet tyrānus potest & debet occidi a quocūqz viliter & p̄ insidias & quomō hoc est pp̄ria mors qua debent mori/occidere sc̄z ita eos. **A**ssumit̄ pro reprobatione quadruplex fundamentū primū sumit̄ ex causā cōdendi decretalē illam in concilio lugdunien. li. vi. pro humani/quarum prima est ne quis xp̄ianus subito & impuise moriat̄ in periculū dānationis eterne/qđ ibi dicit

horrenda inhumanitas detestādaqz sententia. **A**ltera quoniā omnis potestas tribuit̄ a dño ad iusticiā rectiqz iudiciū exercēdū. **T**ertia quoniā hoc in xp̄ianitatis obprobriū exit. **A**lterū fundamentū ex reprobatione insidiarū/dum frater p̄ mēdacia aut piuria aut p̄ finem illicitū sicut notat thomas sc̄da sc̄de. q. de insidijs. vnde lex dicit hominē homini insidiari nefas est. **E**t exo di. xxi. **S**i quis per industriam & per insidias occiderit proximū suum/euelles eum ab altari meo vt moriatur. **C**onstat autē qz insidijs de quibus fit hic mentio concurrunt frequenter hec tria/ mendacium/per iurium/ac finis. s. subita mors & vilis alterius cui fides data erat. vnde et si quedam possunt esse insidie iuste/non tamen iste attentis medijs & sine & non diffidatōe. **S**umitur aliud fundamentū ex dictis sanctorum reprobantiū in **J**udith hier. & similibus mēdacia & fisiones falsas/ licet in eis collaudetur zelus ad cultum dei & saluationem populi/ & oppositum sentire hereticū est vt deducit augu. ad premiū rē. **D**emū pro quarto fundamento sumitur descriptio tyranni data ab assertionē. **T**yrānus est qui in republica non iure principatur vel principari conatur. **C**onstat enim iuxta venerabilem **E**gidiu de roma/ in suo de regimine principum/ & experientia loquitur/quod vix est aliquis dominus qui non tyrannus in aliquo iure vel interpretatione iudicetur. **E**t ita debet acriue et passiuē vtiliter et insidiosē per subditos interfici. **C**uius falsitatem deducit oressine super quinto politicozum/vbi **A**ristoteles dicit qz boni non faciunt seditionem.

Veniamus consequenter ad quintam sextam septimam simul assertiones/que dicunt regez debere amare remunerare & glorificare talem mortem rē. **D**e tres simul ex incōuenienti quadruplici reprobantur. **P**rimo quidem/ quia rex teneretur amare remunerare et glorificare peccata/qui ideo positus est in vindictam malefactorū. **N**ō enim sine causa gladium portat sicut dicit apostolus. **U**nde & si posset ad temp⁹ dissimulare vindictā sicut fecit dauid d. **J**oab: **N**ō tñ pōt absolute remittere culpaz/p̄sertim in nō penitēte sed pctm̄ iustificare passim/ & in eo p̄seuerare/in scandalū subditorum/que iustificatio neqz in **A**baym/ neqz

De erroribus circa preceptū

in antiocho sceleratissimo/ neq̄ in Juda
pfido inuenta est/ quia dixerunt peccauī.
Amplius sc̄do quia rex p̄ has assertiones
deducitur nedū ad peccatū mortale om̄it/
tendū/ sed ad heresim dum dicitur qd̄ tene
tur tanq̄ licite laudabile z meritorū ama
re remunerare z laudare id qd̄ dese iniquū
est. Et quia dicente sapiente. Qualis est re
ctor ciuitatis tales z habitātes in ea/ z clau
dianus ait. Regis ad exemplū totus p̄po
nitur orbis/ sequeretur hereticatio omniū
fere subditoz. Attendant hic omnes p̄ser
tim domini cōmissarij/ qualiter hec mate
ria tangit plures z magnos imo maximos
quia regem cu3 toto clero suo/ quibz impo
nitur nedū heresis sed qd̄ sunt heretici/ dū
eoz sn̄ia pronō catholica reprobat/ qz de/
terminare falsaz doctrinā pro vera nequit
fieri sine p̄tinacia/ vt deducit okam quarto
prime. Rursus tertio includit hic blasphe
mia cōpatio de michaele z phinees/ quasi
michael occiderit luciferū sine mādato dei
z p̄cepto quocūq̄. Similit̄ z phinees ip̄z
zambri quoz patet oppositum tam ex rōe
quā ex epla iude de michaele/ qui nō est au
sus inferre blasphemiam zc. z de phinees
Numeri. xxv. Unde si phinees occidisset
licite sine mādato adulterū vel ydolatrā
zambri/ cur nō similiter tūc z nūc alter idēz
posset. Sic argueret̄ de moyse respectu liti
gantūz. Deniq̄ notat vt ex assertionē ter
tia/ sicut etiaz res se habet/ qd̄ hec pestifera
doctrina multiplicata est p̄ p̄p̄los z regna
sub eplis z p̄positionibz has assertiones cō
tinentibz. **D**educamus p̄pterea falsitatē
octrave assertionis ad intellectū ponentis/
quonia3 si liceat vnicuiq̄ iudicare de lege
diuina/ vt de ista. Non occides/ z eam inē/
ptari fm̄ epykeiam suā z p̄scia3 relinquen
do planū rotundū ac solidū sensum positū
per doctores sanctos epick z p̄scia3 quilibz
poterit scripturā intelligere sacra3 aliter q̄z
spūssanct̄ efflagitet/ qd̄ est heres̄ fm̄ descri
ptionē hieronimi/ Et he incōueniētie p̄se
quūtur. Primo q̄ poterit quilibet interp̄
tari p̄ceptū illud. Non furaberis. Sicut i
uentus est vn̄ dogmatizans qd̄ p̄ nutritō
ne pueri bone indolis ad eruditōz theolo
gie vel vtilitatē reipublice/ poterit rapi pe
cunia a diuite/ alij qd̄ licebat om̄ittere vsu
ram p̄ subleuatōe pauperz. Alij qd̄ symo
niā p̄ necessitate ecclie. Alij qd̄ rapinā pro
fundandis ecclesijs vel hospitalibz nemo

aspiciēs ad malū zc. Ampli⁹ sc̄do idem ar
guif de hoc p̄cepto. **N**ō mechaberis. qz dis
ceret aliquis rex vel p̄potēs/ sterilis ē vxoz
mea/ recipiā alteram ne successione defrau
der heredis. Alter idēz faciet p̄ multiplicas
tione plis ad cultū dei. Rursus tertio p̄tin
git hoc idē circa p̄ceptū hoc. **N**ō mentieris
Dentiar inquit aliquis vt saluē primūz
vel meipm̄ a morte seu dāno seu vitupio.
Dentiar ad salutē alioz corpalem vel spi
ritualez. **D**entiar vt licenti⁹ pdant̄ impij
tyrāni vel heretici/ imo z p̄fessionē reuela
bo ne pdant̄ reliqui. Postremo licebit etiā
am sic parentes occidere in senectute ne lā
guēt diutius sic occidere seipm̄ ad euitatio
nem indigentia seruitutis vel stupri v̄l cō
tumeliā dei/ sic fuerit temp⁹ dum omnis q̄
interficiebat xp̄ianos arbitrabat se obseq̄
um p̄stare deo. **J**o. xvi. zc. **A**duertitis at
q̄ late pateat hec ruina/ si cui libet non fm̄
legē viuere sed de lege iudicare licuerit/ cō
tra illud decretū vulgatū. **E**ius est interpre
tari cui⁹ est condere legē z illud augu. de ve
ra religioe dis. iij. c. **I**n ip̄is t̄palibz legibz
vbi dicit q̄ dū institute sunt leges nō lice
bit etiā iudici de eis iudicare sed fm̄ ip̄as/
vñ fatemur sensuz legis nō verba facere se
sum l̄alē/ sed de sensu p̄iti diffiniūt nō q̄li
bet p̄ seip̄o. Deniq̄ cum ex solo sensu l̄ali
scripture sumit̄ efficax argumētū solidū/ si
l̄alis sensus scripture in aliquo falsus di
ceret̄ zc. **T**andē reprobet̄ assertio. ix. q̄ i
scedula min⁹ dānata ē rigide i casu socia
tis iuramēti/ heretica ē/ sacrilega ē/ p̄nicio
sissima ē. **P**rimo quidē qz piuriū fm̄ gen⁹
suū si thome credit̄ graui⁹ est homicidio/
qm̄ est imediaci⁹ p̄tra deū z p̄tra p̄ceptum
prime tabule. **C**edit insup in subuersionē
grauiorē toti⁹ reipublice dū vinculū ei⁹ qd̄
est iuramētū/ rūpit̄ z dissoluūt. vñ iuramen
tū est ois p̄trouersie finis fm̄ aplm̄. **P**oz/
ro si p̄der de⁹ oēs q̄ loquūt̄ mēdaciū/ ita q̄
nulla adiectōe pōt̄ licitū fieri/ qd̄ de piuro
cēsebim⁹ iudicādū. **R**eges rō aug. z qre mē
daciū nō recipit p̄p̄sarōez vt fieri licitum
possit. Rursus exēplis sacre scripture doce
mur. iij. regū z palipo. i. sine qd̄ sedecias
cū toto p̄plo iudeoz iō pemp⁹ ē qz n̄ tenuerit
pactū cū idolatra nabuc. seduct⁹ p̄ sacer
dotes dñtes qd̄ cū ydolatre pfido z tyrāno
fed⁹ in itū non tenebat ex quo erat sine fide
Exemplū aliud est de symeon z leui quib⁹
iam maledixit pater quia fregrāt pactū cū

sibi in initum. **Exemplū** aliud apud gentiles de regulo et fabrizio ac multis similibus d quibus loquitur **Cyero**. iij. de offi. **Notetur** quid recitet tempe hannibalis de duobus remissis p romanos. **Exemplū** de perfidia cartagineñ. que subuertit eos/ quibus dictum est p quos deus iurabit et vbi. **Exemplū** de fide militū de fide mercatorū de fide iohānis regis francie/ et alioꝝ cotti die sine numero/ p̄tat seruasse et hodie seruare cōfederaciones et vtra iuramēta. **Adū** in p̄iudiciū tpale sui vel suoꝝ/ sed etiaz in p̄iudiciū vite pprie/ qd est vltimū p̄iudiciū tempaliū. **Nota** de lūbardis. **Nota** d lothringis q̄ reducerent captiuū a suis si fu gerēt. **Deniq̄** queritur si cōfederatus de q̄ loquitur hec nona assertio/ poterat seruare iuramentū suū non occidēdo vel occidi faciēdo tyrānū illūz cū quo iuramentū et fedus habebat/ r̄si sic/ tenebat illud obseruare/ cum non cederet in p̄iudiciū anime sue vel salutis eterne. **Si** vero nō potuerit obseruare cōsequetur. **Primo** qd tenebat de necessitate salutis tyrānū illū sibi cōfederatū vel occidere vel occidi facere/ qd impbatum est prius/ qz non erat iudex eius vt supponitur et qz iudex etiā obseruare fides hosti debet. **Sequit̄** p̄terea qd talis p̄sentens illum esse tyrānū/ dignū morte cui nec seruanda fides erat fm euz/ iurauit in mendacio/ et in dolo malo. **Unde** literalis intellectus planus et grossus apd omnes istius p̄cepti. **Non** piurabis. q̄ est omne iuramentū deliberate et licite factū/ tenendum est etiaz vsqz ad p̄iudiciū mortis temporalis/ qm̄ plus tenetur obseruare fidem suāz que est quedā integritas et virginitas anime q̄ corpus pprium vel alienū/ et est ordo rectus caritatis. **Promiseram** inducere rationes cū auctoritatibz et historijs/ sūmabimus illas/ plures itaqz cōtinentur secūda secūde. q. v. et q. viij in aug. et hiero. **Plures** in sūma confessorū sup his vocabulibz bellū/ homicidiū/ insidie/ periurium. **Sanctus** thomas ad idem scdā scde questione. lxiij. mltis articulis et questione de insidijs/ et questione de iuramento. **Item** questione penultima secūdi. **Item** libro primo. capitulo. viij. de regimine principū ad regem cypri/ determinans hanc questionem ex intentione/ fundans se in hac auctoritate petri. **Serui** subditi estote in omni timore dominis nō tantūz bonis et mo-

destis sed etiam discolis. **Exemplificat** de multis romanorū impatoribus sub quibus xpiani passi fuerunt sponte/ licet eos potuissent occidisse/ vt pater de sacra legione thebeorum. **Sarreburiū**. insuper qui ab alijs distortel vel truncate allegatur facit p̄dictis. libro tertio caplo. xvi. **Ubi** dicit qz tyrannus est qui vult contra leges domnari. **Et** libro viij. caplo. xix. tradit qz nullus quantumcumqz tyrannus etiā notorius et intolerabilis interficiendus est contra iureiurandum/ neqz p venenūz. **Exemplificat** de dauid respectu saul. **Et** tandem dat consiliū simile sancto thome. **Sed** addi potest qz p generale conciliū possunt tyranni iudicari vel deprimi non ppria p̄sumptione. **Est** ad idem alleger de herolis diffuse tertia p̄summe super hoc p̄cepto. **Non** occides. **Ad** idēz aug. libro de libero arbitrio. et secūda cōtra faustūz. **Ad** idem libro de vitijs tractatu de ira capitulo. xij. **Ad** idēz leges ciuiles. **Exempla** sūt in scriptura de chayn sceleratissimo de q̄ non licuit alteri vt interficeret eum. **Item** de iudeis qui licet xpm̄ reputarent tyrānū pessimum/ noluerunt tamē interficere pp̄pria auctoritate. **Concludamus** tamen ex istis omnibus veritatē scde partis conclusionis nostre p̄ncipalis/ scz qd bene uem assertiones/ rationabiliter et catholice put in scedula cōtinet̄ rep̄bare sunt et qualificare/ imo profiteor euz reuerendissimo patre domio cardinali cameracē. et firmissime teneo et nullatenus dubito/ quod hec doctrina est heretica r̄e. et damnata p hoc cōciliū in ista. **Quilibz** tyrān. r̄e. **Acc** sup hoc optz me **Judicio** cōciliū tāqz sim dubius submittere/ qz crederem me peccare faciēdo de fide certissima/ r̄e incertā. **Habēt** ecce criminatores qd intendūt/ me p̄fiterē qd opponūt r̄e. **Elicif** ex his qd nullus a p̄missione circa materiā fidei/ repellendus ē tāqz suspectus/ si dixerit hāc eē fidē suā/ quē admodū fecit idēz **Reuerēdissim** p̄f̄ dñs **Lardi**. **Lamera**. p̄ceptor me clarissim ad requestā **Serenissimi** regis romanorum **Sic** p̄fulgidū dec̄ canon istaz et flos gratissimus dñs **Lardinalis** floren. **Cōfessiz** vt alias me p̄sente legit has assertōnes admiratus. **Et** potuerunt inquit in vomere defensores quin mor fuerint aliqui contradictores/ adeo sibi manifestus error videbatur. **Sequitur** tandem **Juramentū**

De erroribus contra preceptū

tum fuisse licitum de repugnando talibus erroribus. Tertia pars conclusionis principalis.

Demonstratis itaq; duabus primis partibus nostre conclusionis ita ut non sit relictus dubitationis scrupulus/apud illos qui nolunt fieri imprudentes/ sed intelligentes que sit voluntas dei. Nam ratio evidens et autoritas convincens. et hoc sacrum concilium determinans multipliciter hoc credere tradunt et impellunt etc. Expediamus nos breviori sermone de partibus reliquis duabus. Dicitur tertia pars quod he novem assertiones potuerunt per doctores et ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Stabiliamus hoc quadrupliciter. Primus in iure diuino spectat itaq; ad prelatos etiam inferiores pascere gregem pabulo doctrine. **Jo. x. Bonus pastor etc. et Da** thei ultimo docere omnes gentes etc. **Isaie lviij. clama ne cesses. Hieremie. xxiiij. ve** pastoribus etc. **Eze. xxxiiij. ve** pastoribus isrl. **Et. xxij. si** speculator vidit etc. **Et** sile eiusdem tertio **Si** dicere me ad ipsum. **Tren. ij. pphete** tui viderunt etc. **Deut. xiiij. et. xvi. Lō** tra hereticos prima ad thim. iij. ad Titum iij. ad Galatas. ij. v. et. vi. Item actuum. xx. at redite vobis et uniuerso gregi etc. **Et** quibus omnibus fundatus est in scriptura sacra quod doctores et prelati possunt et debent populum subditum in doctrina sana pascere et ne errent prouidere. Stabiliamus scdo per eandem ex iure naturali et positivo. **Et** naturali quidem quo pater debet erudire filios/sapiens insipientes docere/ videns cecos ducere. **Caput** in membra influere etc. sum et ita de reliquis similitudinibus naturalibus. **Et** positivis vero iuribus iudicant. extra de hereticis ca. ad abolenda et ca. excommunicamus. et ca. sicut. et extra de symonia licet hely. et. lxxxiij. dis. c. nil illo pastore etc. Stabiliamus tertio partem hanc et approbatione huius sacri concilii per practicam eius. Collaudant enim condemnationes factas contra errores et vycliff/ per uniuersitates orontem et pragen. et per ordinarios eorum locorum/ quas velut temerarias et iniq; reprobare debuerat si nequaquam eum condemnatione talis licuisset. Inducerent filia plurade prioribus conciliis tam generalibus quam prouincialibus/ etiam ante nicenū concilium etc. Stabiliamus deniq; quarto par-

tem eandem ex consuetudine laudabili in diuersis diocesis presertim in parisijs. Illic enim dantur sunt articuli et dantur quotidie per doctores sacre scripture et per episcopos/ et iurant baccalarij priusquam legant sententias/ manu cancellarij parisijs. quod si quid audierint dici in fauore articuloz parisijs condempnatoz/ reuelabunt infra octo dies episcopo vel cancellario parisijs qui erit pro tempore. Scripsit ad hoc idem sacre theologie facultas in parisijs uniuersitate in tractatu quem misit ad clementem septimum soluens rationes vel allegaciones in oppositum scriptas ex iuribus male intellectis. Cuius facultatis autoritas maior est in hac parte quam unius glossatoz/ quod decreta sunt dicta doctorum sanctorum theologorum/ que melius intelligi possunt a theologis quam solis iuristis sicut archiepiscopa iudicat de ceteris. Concedimus tamen quod nulli inferiores ad papam vel ad generale concilium faciunt determinationes in fide que ligent generaliter omnes christianos ut patet sunt talium/ preterea dicunt inferiores prelati causas fidei magis ventilare quam terminare/ quod reseruat autoritas superiori qui preterea habet plenam diffinitionem et obligandi. Quod si dicatur quod prelati inferiores et inquisitores quibus sunt ignari sacraz legis/ sicut arguit occam/ plane ita fuerunt quibus summi pontifices/ propterea concedimus prelatos inferiores non debere questiones fidei iudicialiter decidere/ nisi concurrentibus istis causis. Prima quod scandalum fuit ortum ex aliquibus assertionibus in sua diocesi/ quod de his que foris sunt nihil ad eos nisi forte requisiti sunt in fidei subsidium. Secunda quod assertiones tales sunt que sine periculo non possunt diu admitti vel tolerari nec eorum falsitas ignorari seu dubitari. Tertio dum habet sufficiens copia doctorum in sacris literis et hominum scientium discernere si tales assertiones sunt explicitae contra fidem et per sacram scripturam reprobatam in scriptura vel effectum. Possunt itaque imo et debent prelati et doctores scire multa esse contra fidem explicita/ que populus nescit nisi implicite. Unde regulariter nec papa nec generale concilium debet facere determinationes fidei nisi concurrat hec tres cause. Quod si dicatur prelatos et doctores posse facere de aliquibus assertionibus declaraciones que sunt contra fidem/ non tamen possunt determinare. Hoc nihil est quod papa vel generale concilium determinando de fide seclusa reuelatione speciali non faciunt aliud nisi declarare talia esse contra fidem nisi cum penarum adiectione. Denique non potest allegare contra prelatos vel doctores si

prius dānent assertōes doctrinalit̄ et iudi-
cialit̄ q̄s euocēt et dānēt assertores. **Exēplū**
multiplex de nūmismate falso / et de morbo
canceris ac siliis. **Hoc** insup practicum
est in hoc sacro concilio de erroribz et vicklef
et de isto quilibet tyrānus et c. **Et** in alijs cō-
cilijs et de heresibz et apocriphis dogmati-
bus / sine actione dānatis. **Est** enī pri^o dā-
nare hereses q̄s dānari possint errantes / p̄-
pterea puerissim^o ac pniciosissim^o est non
quidē ordo iuris sed illius confusio nolle
quolibet tractare prius de interesse fidei q̄s
discussum vel decisum fuerit de interesse p-
sonali. **Et** hic locus h̄z dictū cristi **Matth.**
xv. Irritū fecistis mandatū dei / ppter tradi-
tiones vestras. **Alīquid** nō est iudiciū suf-
ficiēter fundatū vbi error nūciat^o est reus.
promotor accusans / iudex damnans. **Ad-**
uertant plati ea que sequerent̄ in cōuenien-
tia passim ac libere aliqui p̄dicarent quic-
quid vellent. **Nec** possent corrigi nisi refe-
rendo causas ad sedem aplicam / vbi plerū-
q̄ pauci sunt theologi / nisi forte tales qui
p̄nt esse rei et pars audenter nō arroganter
affirmo qd̄ in dānationē nouē assertionū /
plures fuerūt magistri in theologia ac licē-
ciati / absq̄z bacc. formatis et alijs / q̄s sunt in
hoc sacro concilio / et tribz mensibz durauit eo-
rum deliberatio que fiebat publice et libere
protestādo q̄ solū ad extirpatōez errorz sic
sua p̄fessio requirit intēdebāt. **Propterea**
non euocata est facultas decretoz tota sic
theologi oēs vocati sunt / qz de solo fidei in-
teresse querebāt. **Addo** q̄ nullus vnq̄s in-
uentus est me sciēte q̄ auderet dicere q̄ as-
sertiones iste et siles eēt vere q̄uis aliqui
diuerticula p̄fingerent ne rēderent ad rem
istā. **Rursus** executio facta est nō p̄nū aut
p̄duos / sed p̄ sedecim magistrōs ad hoc iu-
dicialiter deputatos.

Sup̄est declarāda quarta pars et vl-
tima dicens q̄ he assertiones no-
uem sunt p̄ hoc sacru conciliū vel p̄ sedem
aplicam de necessitate salutis reprobāde /
et hoc vere vel interpretatiue. **Reddit** hec p̄-
p̄spicua tam ex prioribz reprobationibz q̄s
ex p̄bationibz partis p̄cedentis. videlicet ex
iure diuino / ex iure naturali et hūano. **Nō**
enim minus imo amplius conciliū gene-
rale obligat̄ vigilanter intendere ad extir-
pationē errorz et emendationē errantium /
quā prelati inferiores vel etiam ipi secula-
res principes qui qualiter obligant̄ notuz

est ex prioribz et scientibz legem loquor. **De**
inde patet eadem pars ex verbis hui^o sacri
concilij positis in condēnationē hui^o asser-
tionis. **Quilibet** tyrānus et c. vbi sic dicitur /
Precipua solitudine volens sacrosancta
synodus ad extirpationem errorū in diuer-
sis mundi partibz inualescentiū procedere
sicut tenetur / et ad hoc collecta est. **Flug** ac-
cepit et c. **Deniqz** sumitur probatio partis
huius ex notori etate multiplicis scandali
qd̄ verisimiliter tolli nō potest nisi p̄ deter-
minationē hui^o sacri concilij. **Scandaluz**
vnum est inter platos etiaz eiusdem regni
pluribz diffiniētibz vnā alijs murmurant-
tibz et virtualiter reprobantibz dicendo qd̄
de opinione fidem facere volunt q̄ senten-
tie parisius late p̄ regem et vniuersitatē ap-
probate / ac per regnum acceptę / sunt iniq̄
p̄didie dicebatur in publico. **Reuera** bene
dixit apostolus de heresi / q̄ ipsa sicut can-
cer serpit / quoniam ex vna iam centum ex-
orte sunt / ita q̄ sanguis sanguinez tangit
Scandalum aliud est inter doctores et sco-
lasticos aliquos sicut patet eorum quāuis
non expresse reprobent sentētiās istas / sed
p̄fecto seducunt sese diffamant / nec iura-
menta custodiunt. **Scandalum** aliud est
et fuit multiplex et horrendum inter secula-
res. **Sed** ve per quos / quia non per fidei
defensores / necqz per heresum reprobato-
res / viderint ipsi qui fecerunt et faciūt ope-
re vel consilio vnde scandalum tale venit /
quia p̄fecto non datum fuit sed acceptū
Est enim pax multa diligentibus legē do-
mini / et non est illis scandalum. **Ego** fidē-
ter pro me respondeo q̄ nec tam potēs suz
q̄ possum operari destructionem talem to-
tius cōmunitatis aut regni. **Nec** tam per-
uersus et necqz vt hoc vellem deo p̄opicio /
et ad veritatem perscrutandam esset vigi-
lantius attendenduz quod importent vos-
ces tales / vt occurreretur destructionis pi-
culo si tale sit et vnde sit hec percussio / est
inquiunt in destructionem cōmunitatis
totaliter et c. **Dicere** habet omnis bonus ci-
uis. **Ecce** si propter me tempestas hec orta
est / mittite me in mare et c. **Sed** reprimo.

Cum hec ita se habeant de tantis scan-
dalis / dum sacrum hoc generale conciliū
potest occurrere / et opem ferre si dissilet / si
p̄crastinet / si in p̄sonaz acceptōez velit ha-
bere fidē ihu xpi. **Nō**ne iudicabit in se et in
suis mēbris rephensibile et c. **Nō**ne de reatu

apud deum et homines arguetur; cur ita quia
unico sine diffinitive verbo/tantis malis
occurrere potest/deuios ad se reducere et er
rantes reuocare/qd quanti meriti sit iaco
bus ostendit. Dicunt itaqz omnes diffini
te pibimus recte qd non phibitis. Faciunt
pro hac parte dicta scripture et sanctorum.
extra de hereticis ca. ij. Qui alios cum po
test et. xxij. q. iij. c. ita plane. lxxij. dis. c.
error cui non resistit approbat. extra de ho
micidio. c. sicut dignu. Qui potuit homi
nem liberare et. Barth. xvij. de tollendis
scandalis et membris nocentibus in corpore
mystico/ac de illa lege dic ecclesie q si eccle
siam non audierit sit tibi sicut ethnicus et
publicanus/debet etiaz ibi loqui sic vt au
diatur et prime Petri. iij. parati semp ad sa
tisfactione omni poscenti et. Obsecro/pe
to et obtestor per matre omnium beneuenu
tium caritatem/per illam sine qua deo ne
mo placere potest neqz saluari fidem. s. ca
tholicam/per beataz deniqz felicitatis spem.
Nolite fieri sicut monet ap[osto]lus Impruden
tes/sed intelligentes que sit voluntas dei.

2
Constat aut quatuor est ad p[ro]p[ri]e dicere ta
lis intelligentia in quatuor considerationibus
in quibus moris finis erit. Protestor nihilo
minus soleniter et supposite quod mihi n[on]
p[ro]iudicet modestia mea/quaz hactenus te
nui coram d[omi]nis commissariis et hic nolendo
quicqz dicere vel respondere circa materia
harum. it. assertionu preter id qd ad repro
batione earu theologicam spectat et ad app[ro]p
tionem theologicam materia p[re]cedo qd alte
ra pars similiter se habeat/aut si contigerit qd
fiat descensus ad p[ro]p[ri]a qualicunqz tan
gentia vel xpianissimum regem francie/cui
legatione fungor/vel sacra theologie facul
tatem/aut illa cui pars est vniuersitate pa
risiensi. aut p[ro]p[ri]a mea/in fama/doctrina vel
aliter/def et pateat mihi legitime defensio
nis et r[ati]onis locus. Sic spero firmiter in
d[omi]no qd potetissima veritas vincet et fides i
qua est mundi victoria. Habet veritas simi
liter et iusticia dicente aug. quadam luce sua/
que velut orbiculariter se diffundit et termi
natur in vmbra/a qua luce dum quis refu
git execat et magis ac magis in tenebrosa
dimergit. Intelligam igit que sit volu
tas dei sub considerationibus paucissimis.

Intelligere conuenit qd hereticus est (si
cut dicit aug. in de utilitate credendi et ha
betur. xxij. q. iij.) Qui alicui temporalis

comodi et maxime glorie principat[ur] qd sul
gratia/falsas ac nouas opiones vel gignit
vel sequit. Ecce qd dicit. Et nedum assenti
ens/quoniam dubius in fide infidelis est
dum videlicet dubitat in eis que explicita
et certa fide tenet credere/p[ro]fiteri/vel docere
ratione sui status scie vel gradus / p[ro]pterea
dicit me non dubitare. Intelligere conue
nit qd heresis sola non facit de p[ro]p[ri]e hereticu
nisi dum coniungit deprauatio p[ro]p[ri]a ipius
voluntatis. iuxta illud aug. Errare potero
hereticus non ero et hic locu habet protesta
tio ac submissio conditionalis/que p[ro]p[ri]a
excludit. Hoc veru[m] est in dubijs/sed in cer
tis illa inquinat potius quam saluat et e du
plex iniquitas et. pater in hereticis dicen
tibus se fide catholicam semp velle p[ro]fiteri. In
telligere conuenit qd ille censendus est p[ro]p[ri]a
qui non dimittit errorem suu/ nec querit cau
sa sollicitudine veritate/vel que site et doctre
non obedit/cui p[ro]p[ri]a multa sunt signa si
cut enumerat okam prima p[ar]te dyalogoz
libro quarto ponit decem et nouem signa. Ego
redigo ad duodecim/inter que illud est p[ro]p[ri]a
p[ro]p[ri]a et pessimu[m] du error defendit factis et v
bis/minis et terroribus/cautelis et ambagibus
Aliud signu[m] est in eis qui p[ro]fiteri erranti
bus sicut dicit ad Ro. i. quato amplius qui
errores vel errantes defendere satagunt ma
lis modis. Intelligere postremo conuenit
q[ui] non licet homines ea nescire que spectat
ad officiu[m] p[ro]p[ri]a/sicut optet indices cognos
cere ea de quibus iudicare h[ab]ent/ vt de homici
dijs furtis et filibus. Sicut optet p[ro]p[ri]a et do
ctores scire ne d[omi]no implicite/sed etia[m] explici
te veritate n[ost]re legis/tam i speculabilibus q[ui]
in agibilibus/ q[ui] necessarie sunt et viles ad
docendu[m] et arguendu[m]/ad corripiendu[m]/ad
erudiendu[m] in iusticia/sicut dicit ap[osto]lus vt
p[ro]fectus sit homo dei/ad opus bonu[m] instru
ctus. Nihil aut magis scire conuenit i p[ro]p[ri]o
xpiano et in omni republica/ q[ui] q[ui] seruanda
sunt pacta seu iuramenta ad deu[m] et p[ro]p[ri]u[m]/et
quo non inferenda sit iniuria p[ro]p[ri]o/p[ro]p[ri]u[m] i
re sibi carissima/q[ui] est vita corporalis et sp[iritu]a
lis se[ci]p[er] aie neqz occidat a non vero iudice suo
neqz impediatur per subitam mortem eterna
salus sua. Quod deniqz non vsurpet/ quibus
non est p[ro]p[ri]a sibi potestate/ neqz velit ee iu
dex testis et pars/ et sibi ius dicere qd nefas
est. Et ita de similibus p[re]ceptis moralibus et.

Hoc attendentes nolite fieri impruden
tes sed intelligentes que sit voluntas dei/

Assertiones magistri Jo. parui

et sicut corde creditis ad iusticiam/sic potes et constas vestra sit oris confessio ad salutem. quatinus qui probati sunt manifesti fiant. Et pax dei que exuperat oem sensus custodiat corda vstra/z intelligentias vstras in christo iesu dno nro/qui est deus benedictus in secula amen.

a Assertiones conten

te in proposito defuncti magistri Jobanis parui et forma condensationis earundem que facta fuit p epm parisiensem.

Licitum est unicuique subdito absque quocumque precepto vel mandato secundum leges naturalis/moralis/et diuinas/occidere vel occidi facere quemlibet tyrannum/qui per cupiditatem/fraudem/fortilegium/vel malum ingenium/machinatur contra salutem corporalem regis sui/z superiorum oim pro auferendo sibi suam nobilissimam/z altissimam dominationem. **N**edum licitum sed honorabile/z meritorium/martine quoniam est potentie tante/que iusticia non potest bono modo fieri per superum. **E**rronea in fide et in moribus multipliciter scandalosa. **L**eges naturalis/moralis/z diuina autorizant unumquemque subditum de occidendo vel occidifaciedo dictum tyrannum. **E**rronea in fide/z moribus ac legibus naturali/morali et diuine iniuriosa. **L**icitum est unicuique subdito/honorabile/z meritorium/occidere vel occidifacere supra nominatum tyrannum/proditorem/z infidelem suum regi. et supremo dno/per exploraciones et insidias. **E**t propria mors que dicitur mori tyranni/occidere scilicet eos villane. i. sine diffidatione/per optimas cautelas/exploraciones/z insidias/et est licitum dissimulare/et silere voluntate sua de sic faciedo. **F**alsa/erronea et scandalosa. **I**us est/ratio/z equitas/que ois tyrannus occidat villane/per exploraciones/z insidias/z est propria mors que debet mori tyranni/z infideles. occidere scilicet eos villane/per bonas cautelas/exploraciones/z insidias. **E**rronea crudelis et impia. **I**lle qui occidit vel occidi facit tyrannum supra nominatum modis predictis/ non debet de aliquo reprehendi/et rex non debet solum esse pretens/ sed debet habere factum acceptabile/z auctorizare quantum opus vel necessitas esset. **E**rronea in fide et moribus ac regie dominationi iniuriosa. **R**ex debet premiare vel remunerare illum qui occidit/modum qui dicitur est vel occidi facit tyrannum supra nominatum. in tribus rebus scilicet in operibus/honoribus/et diuini

tibus/ **E**xemplo remunerationum factarum. sancto michaeli archangelo/pro expulsione luciferi a regno paradisi/et nobili homini pbrines per occasione ducis zambri/ **E**rronea in fide/z moribus scandalosa ac regie dominationi iniuriosa. **R**ex debet plus amare quam prius/illum qui occidit vel occidi facit tyrannum supra nominatum/modis supra dictis et debet facere predicari suam fidem/z bonam fidelitatem suam per regnum suum/ et extra facere publicari per litteras in modum epistole/z aliter. **E**rronea in fide/z moribus scandalosa ac regie dominationi iniuriosa/zc. **L**itera occidit spiritus aut viuificat/hoc est dicere que semper sensum literalem seruare in sacra scriptura est occidere animam suam. **E**xpositio distorta/z erronea. **I**n casu societatis/iuramentis/per militiam seu confederationis factam ab uno milite ad alterum/quocumque modo illud fiat aut fieri possit. **S**i contingat quod illud vertatur in preiudicium unius permittentium/ad confederationem spose sue/aut suorum liberorum/ipse de nullo tenetur eas obseruare/hoc probatur ex ordine caritatis quo quilibet tenetur seipsum plus diligere/proprie/et liberos. **F**alsa/erronea sediciose et ad periuriam viam prebens

Pro declaratione prime assertionis/placeat attendere quod cum bonum et similiter verum sint ex oibus circumstantiis vt dicit **A**mbrosius. si deficit vna circumstantia/propositio vniuersalis redditur falsa. **R**equirunt autem multe circumstantie si predicta propositio debeat reddi vera. **P**rima circumstantia requiritur ad verificationem eius que ille de quo loquitur sit notorie tyrannus talis sicut describitur/et hoc notorie iuris vel facti. **A**lium quoniam quilibet fingere posset de quolibet quod esset tyrannus. **U**bi notetur quid sit notorius iuris/que si reus confiteatur in iudicio/vel per sententiam contra eum. **E**t quid est notorium facti quod scilicet nulla potest excusatione negari. que sic semper euenit ex talibus argumentis. **U**nde non est procedendum ad certam mortem ex incertis/z leuibus coniecturis/vel suspitionibus non probatis. **I**tem requiritur que sit notorium talem de quo loquitur/non posse comprimi per superiores suum/et hoc notorie iuris vel facti/vt prius/alioquin quilibet possit fingere vt prius et ita periret omnis pollicia et dominationis auctoritas/et in regno/z in ciuitate. et generaliter in omni societate. **I**tem requiritur quod non sit probabile tale de quo loquitur posse occidi per alium eque bene. **A**lioquin mille/z mille

Deberet concurrere ad occisionem unius tyranni sine lege et ordine/exquo ponit assertio cum suis corollarijs qd a quolibet debz talis tyrannus occidi. Item requiritur qd non sit probabile quod expediat tolerare talem tyrannu. Ne deterior exitus proueniat/alioquin periret consiliuz christi de no eradican dis zizanijs. Item requiritur qd no sit probabile tale tyrannuz esse faciliter corrigibile/vel qd possit aliter comprimi. cu facilitate maiori alioquin no daretur loc^o correctioni et timori domini. Item requiritur quod non fiat occisio talis tyranni insidioso/et subito cum certo detrimento anime sue vbi potest aliter fieri/prout requiritur utilitas reipublice/et anime salus. quoniam in hoc fundatur/decretalis pro humani/de assessimis. Item requiritur qd ad occisionem talis tyranni no assumant media de se mala/ut sunt fide confederaciones/imo execrationes/et falsa iuramenta z medacia/quoniam non sunt facienda mala vt eueniant bona fm apostolu. Et quia simulata equitas non est equitas. sed duplex iniquitas/quia iniquitas z simulatio. Pro hac est illud quod iustum est iuste exequeris Item Item requiritur conformiter ad precedentia circūstantia quod bono animo fiat hec occisio. Non ex vidicta vel rancore vl' ambitione/sed intuitu legis diuine z ciuilibus/acpro rei comunis utilitate/cum omnibus circūstantijs alijs moralibus/quado z vbi oportet. Ratio est sicut ad precedentē/ vnde non debet occidi p sacerdotem/ in loco sacro zc. Sed quare non apposite sunt conditiones pmissae ad assertionē illaz. Respondetur quod subsumptio in minori habuit instantias p qualibet circūstantia requisita i morte domini aurelianensis. ymo etia si p'dicte conditiones oēs concurrerēt quod scilicet aliquis notorie esset tyrannus et incorrigibilis p superiorē/ z intollerabilis p subditos/ Nihilomin^o s^o thomas in suo regimine principū ad regem cipri/ et magister Nicolaus oresineni/translatio ne sua circa principium quinti pollitico rū. et alioz plures dicūt et deducūt ex intē tione. qd talis tyrannus magis est iudicio dei reseruandus. quam p priuatam auctoritatem vel seditionē occidendus. videantur eorum responsiones. Constat autem qd in hac parte magis credendum est catholicis doctoribus. qd philosphis infidelibus. si

forfan aliter sentiunt in factis vel in scriptis/quēadmodum iudicabunt esse opus fortitudinis semetipm occidere/ et multa similia que lex christiana condēnat. Attendatur qd vltra p'dictos errores/sunt alij plures istorū occasione seminati/plus qd sexaginta quoz reprobatio no est iudicialiter facta/sed doctrinaliter annotata zc.

Sequitur casus

breuis sententia/late parisius contra propositionē magistri Johānis parui/ quā intulauit iustificationē ducis Burgundie zc.

PResuppositis circūstantijs mortis improuise ludouici ducis aurelianē. fratris vnicis regis francie/et p'federatōibus cum eo p iohannē ducē Burgundie iuratis/ z alijs qd sunt notoria in facto/proponere publice z asserere ac defendere/ qd hec mors fuit iuste facta/ z p bono regis et regni francie/et qd eaz rex debebat habere gratā/et laudatā/ ac remuneratiōe dignam/est scādaloze et perniciosissime errare in fide z moribz/et specialiter p'ra hec duo p'cepta/ Non occides scz absqz auctoritate iudiciaria/ Et illud no piurabis vbi omne iuramentū. Jubez obseruari qd no vergit in detrimentū aie. et cōtra illud exo. xxi. Si quis p industriā occiderit primuz suū z p insidias/ab altari meo euelles eum vt moriatur/et p'ra illud. xxij. q. v. ca. Ad occides. Qd sumit ab Augustino libro de ciuitate dei. vbi dicit. His igit exceptis qd vel lex iusta generaliter/vel spūssanc^o Justicie de^o specialiter iubet occidi/quisquis hoim vel scipm vel quēlibet occiderit/ homicidij crimine innecit. Et. xxij. q. viij. ca. Quicūqz. /quod sumit ab eodē augu. eo/ de libro. vbi dicit qui sine publica aliq ad ministratiōe malificum/ furem/sacrilegum adulterū/et pūru vel quēlibet criminofuz interfecerit/aut trucidauerit/vel mēbz debilitauerit velut homicida iudicabit/ et tāto acri^o quāto no sibi a deo p'cessaz p'ratem abusiue vsurpare no timuit/ Est deniqz cōtra rationē cōdēdi decretalē illā p hūani de homicidio. libro. vi. editā i Cōcilio lugdunēsi. vbi p'ra interfectores p assessinos ponit penā excoicationis z depositionis. a dignitate honore ordine z bñificio ipso facto Et qd cūcūqz talis fuerit. a toto xpiano populo ppetuo diffidat^o ē. sic qd postqz pbat

Magistri Jo. parui

bilibus constiterit argumētis aliquod sce-
lus tam execrabile cōmississe. nullate⁹ alia
excomunicatiōis vel depositiōis vel diffi-
derationis aduersus eū snia reqñt. **S**e-
quit cōclusio quaz ep̄s parisiē. misit non
nullis doctoribz et magistris i theologia al-
me vniuersitatis parisiē. cū suis reproba-
tionibz in die veneris. septima decēbr̄ an-
ni. i. 1413. ad reddendū deliberatiōez suā die
mercurij. xiiij. sequētibz. in forma q̄ seq̄t̄ rē
Ex parte dñi ep̄i parisiē. et inq̄sitoris. et cō-
cilij fidei solēnissime gregati. magistri re-
ferēdi mittit vob scedula. p̄tinēs assertiōes
aliq̄s cū suis reprobatiōibz. quare requiri-
mus vos sub penis iuris/ vt detis delibe-
rationē vram publice i scriptis vel verbo/
tenus. **S**i huiusmodi assertiōes ex quibz
ortū est notorie scandalū/ sicut notef cōcilij
fidei/ sint erronee et taliter condēnande. vt
cōsequēter pcedere valeam⁹ sicut ordo iu-
ris postulat/ et h̄ infra diē mercurij. xiiij. hu-
ius mēsis decēbris rē. **Q**uilibet tyrā⁹ po-
test et debet licite et pmeritorium occidi/ a q̄
cunqz suo vasallo aut subdito/ et p quēcūqz
modū maxime p insidias et p flaterias. **N**ō
obstāte q̄cunqz iuramēto aut p̄federatiōe
facta apud eū. nō expectādo sniam aut mā-
datū iudicis cuiuscunqz.

Equit reprobatio hui⁹ cōclusiōis
in forma. **D**ec assertio sic gene-
raliter posita. et fm acceptionē huius voca-
buli tyrānus. est error in nra fide. et doctri-
na bonoz mox et est p̄tra p̄ceptū dei. **N**on
occides. glo. pp̄ia auēte **E**t p̄tra h̄ qd dicit
dñs nr̄. **O**mēs q̄ gladiū accepit. glo. pp̄ia
auēte. gladio pibit **I**tē hec assertio vergit
in subuersionē ton⁹ reipublice. et vniuscū-
iusqz regis aut p̄ncipis. **I**tē dat viā et licēti-
am ad plura alia mala/ et ad fraudes et vio-
latiōes fidei et iuramēti. et ad p̄ditiōes/ et ge-
neraliter ad oēm inobediētiā subiecti ad
dñm suū. et ad oēm infidelitatē et diffiden-
tiā vni⁹ ad altez. et cōsequēter ad eternam
dānationē. **I**tē ille qui affirmat obstinate
talē errorē et alios q̄ inde sequunt⁹ est hereti-
cus/ et tanq̄ hereticus debet puniri. etiam
post suā mortē **N**otef i decretis. xiiij. q. v. rē

Equit tenor scedule ex pte ep̄i pa-
risiē. et inq̄sitoris. p̄fatis doctoribz
et magistris. anno predicto die
mercurij. septia february trāsmisse. **M**a-
gistri reuerēdi/ mittit vob scedula p̄tinēs
assertiones aliq̄s. extractas p̄ deputatos

ad hoc. ordinatos p nos ex deliberatiōe cō-
cilij fidei. et quaternis pluribz p̄positiōibz
magistri Johānis pui/ quā ip̄e vocat iusti-
ficationē dñi burgundie. req̄rētes vos i fa-
uorē fidei/ vt die lune prima de mane com-
pareatis in camera nra ep̄ali/ ad dandum
nob salubre p̄siliū supra p̄dictis assertiōni-
bus an sint erronee et rationabiliter condē-
nāde/ vt cōsequēter pcedere valeam⁹ sic or-
do iuris postulat rē. **P**retēdūt aliq̄ de-
fensores doctrine hereticalis. nouē assertio-
nū. condēnationē eaz/ quā directe nō p̄nt/
per indirectū impedire. **T**urbaret in quāt
pacē sc̄az et diuisiones induceret illa damna-
tio. **S**ed respōdet in oppositū/ p̄mo. qz
doctrina hec radix est diuisionū/ q̄ remanē-
te nō succisa magis ac magis diuisiones
pullulabūt. **S**ecūdo qz doctrina hec pesti-
fera tollit et enervat oēm pacē stabilitatem.
dū homicidia insidias et p̄uria fouet/ sicut
pater intuēti/ p̄fertim in nona. vbi dicitur
qd nullus iurās tenet seruare iuramētū in
suū p̄iudiciū/ vxoris v̄l liberoz. **T**ertio qz
materiā hāciā in cōtradictiōe posita solēn-
niter i hoc sacro cōcilio nō condēnare/ est eā
patēter approbare **J**urta illd canonis **E**r-
ror cui nō resistit approbat. **A**ttēto qz hec
materiā moralis sub probabilitate relinq̄
nō pōt/ qz sub probabilitate nō sunt hoies
occidēdi/ neqz insidiādū ē neqz p̄iurādū.
Quarto qz sic p̄sueuerūt heretici/ postq̄ ef-
fuderūt venenū suoꝝ errorꝝ dicere/ **E**cce si
valeamus ne turbem⁹ pacē/ sicut patuit i
arrio et fautoribus ei⁹. sic in proposito/ qz
defensores aliq̄ hui⁹ doctrine mortifere p̄-
sequunt⁹ assidue verbis et factis impugna-
tores eius. tā iudicialiter i facto p̄tense ap-
pellatiōis quā p̄sequūt⁹ corā dño **C**ardiali
de v̄sinis/ quā extra iudicialiter/ mir⁹ mo-
dis. **E**t attēdat qz non pōt dici iniuria ma-
ior vni xp̄iano. p̄fertim plato vel principi
vel p̄fessori/ seu cōsiliario p̄ncipiū/ q̄s qz su-
scitabit diuisiones et guerras/ si fidei materiā
discutiāt atqz terminēt. **I**lli poro dicendi
sunt sediciosi vel scodalosi/ q̄ doctrinas scā-
dalosas semināt/ nō q̄ iā pestifere semiatas
et nimis pro chdolor adultas/ eradicare cō-
tendūt. sciētes qz a speculatore silēte. pere-
imtiū sanguis exquirūt. **D**eniqz fidei veri-
tas vbi dicef si in generali cōcilio subtricen-
da cēset. **N**ō ne grego. ait vtili⁹ nasci scāda-
lū p̄mittit/ q̄s veritas deserat. **Q**ualis tan-
dē crudelior impietas q̄ errātibz i via mo-

Que veritates sunt credēde

rum: nolle peritū tramitē ostēdere veritatē;
Alio modo querūt euasione aliqui dicen-
tes q̄ ille assertōes p̄nt exponi rationabili-
ter/ addēdo glosas aliq̄s/ sicut exponunt p̄
positiōes morales de sacra scriptura/ vt il-
la maleficos nō patieris viuere/ q̄ genera-
liter intellecta esset falsa. Addūt p̄ reglā qd̄
nulla p̄positio dānanda est/ q̄ p̄t trahi ad
bonū sensum. Sed illa respōtio cū sua ad-
ditione p̄nciosissima est/ z̄ p̄tra oēm ecclē-
siasticū ritū/ q̄ sic fundabāt se heretici/ pro-
ut vidimus in wicklef et buss/ qui dum v̄z
gebāt/ confugiebāt ad glosas. Unde pro-
positiōes vniuersales de sacra pagina p̄nt
et debēt aliter exponi/ q̄ p̄positiōes mḡri-
Johannis parui/ primo q̄ scriptura sacra
exponit suas regulas p̄ semetip̄as fm̄ di-
uersos passus scripture z̄ iuxta sacros do-
ctores. Ad sic aut̄ inuenit qd̄ magister Jo-
hannes parui se exposuerit/ imo pot̄ op-
positū p̄siderādo causas dicēdi. Secunda
q̄ scripture sacre debet talis reuerentia/ q̄
non licet eā esse falsam in aliquo sensu l̄rali.
Non sic est de propositione predicti parui
vel alterius doctoris zc. **Finit**

¶ Sequitur declaratio

veritatū que credende sunt de necessita-
te salutis edita per eundem dominum can-
cellarium parisiensem.

Declaratio cōpendiosa/ q̄ ve-
ritates sint de necessitate salu-
tis credende. que de sola pro-
babilitate tenēde. que de pie-
tate fidei reputande. et q̄ sint
impertinētes iudicāde. Et h̄
sub distinctione vel gradu septuplici. qui
ad quaternariū reducitur. Pro solutiōe dubi-
tatiōis. q̄ nup̄ mouebat i sermone de nati-
uitate br̄e virḡis marie p̄sideratiōe secūda

¶ Primus gradus

Primus gradus veritatū credendarū
est canon totius scripture sacre z̄ singulorū q̄
in ea l̄raliter asserta sūt. Sic videlicet q̄ nō
stat cū fide vt aliq̄s dissentiat p̄tinacit. ali-
cui p̄tēto in eadē scriptura. ad intellectū sp̄i-
ritus sc̄i. q̄ est verē p̄p̄ie sensus l̄ralis. Si
allegatio q̄rit̄ sufficit illud. **Mat̄. v. Amē**
q̄ppe dico vob. Donec trāseat celū z̄ terra
iota vnū aut̄ aper̄ nō p̄teribit a lege donec
oia fiāt. **Sequit̄ Amē dico vob. Celū z̄ ter-
ra trāsibūt. v̄ba aut̄ mea nō trāsibūt. Coni-**

stat aut̄ q̄ canō biblic. lex est dei p̄reuelati-
onē habita. cui⁹ assertiōes l̄rales innitun-
tur huic vnico l̄rali p̄ncipio. **Om̄e reuela-
tū a deo est verē. z̄ q̄ scriptura sacra diuinit⁹
est a deo reuelata. sic q̄ in oī sua p̄te. est ver-
bū dei qd̄ trāsire nō p̄t. facit ad hoc disti-
ct. decreti capitulis. Ego solis. Si ad sa-
cras. Et quis nesciat.**

¶ Secundus gradus

Secūdu gradus veritatū ab ecclēia de-
terminatū est. q̄ ab indubitata relatione
ap̄loz. p̄ successionē p̄tinuam deuenerunt.
Est aut̄ hec ecclēie autoritas tāta. vt dicret
**Augu. Euāgelio nō credere. nisi me auto-
ritas ecclēie cōpelleret. Quāq̄ vicissim dici
possit. ecclēie nō credere. si non autoritas sa-
cre scripture impelleret. Et ita diuersis respe-
ctib. autoritas v̄traq̄ mutuo se cōfirmat.**

Attēdendū n̄ est. q̄ nō oīa q̄ tradit vel
tolerat ecclēia publice legēda. sunt de necessi-
tate salutis credēda. sic patebit ex q̄nto et ses-
cto gradib. veritatū. sed dūta rat̄ illa q̄ sub
diffinitiōe iudiciali tradit esse credēda. vt
opposita reprobadā p̄currēt vniuersali to-
rius ecclēie p̄sensu implicite vel explicite ve-
re vel interpretatiue.

¶ Tertius gradus

Tertius gradus est veritatū specialiter
aliq̄b. reuelatarū. q̄ ab illis q̄b. reuelatio fa-
cta est. absq̄ vlla dubitatiōe credēde sunt.
Alioquin nō esset reuelatio. de cui⁹ ratiōe
est vt sit certa. Ceteri vero q̄b. nō est huius
modi reuelatio facta nō obligant credere.
nisi p̄ miraculū vel scripturā sacrā. z̄ p̄ci-
pue p̄ ecclēsiā def̄ certitudo. Sic enī ioh̄es
baptista missione suā oñdit p̄ scripturā p̄-
phetiā. Et ap̄ls p̄tērea p̄tulit euāgelii su-
um qd̄ habuerat p̄ reuelationē cū petro et
alijs de ecclēia. nō q̄ dubitaret de illo euā-
gelio. peccasset enī. Nec dixisset etiā si an-
gel⁹ de celo aliō vob euāgelisauerit anathe-
ma sit. **Sz̄ idō p̄tulit euāgelium suū. vt ap-
probaret p̄ ecclēsiā ad credulitatē aliorū. et
nō ad suā. q̄ dixit q̄ nihil sibi p̄tulerit pe-
trus z̄ ceteri. sz̄ dexteras dederūt cū cognou-
issent gr̄am dei q̄ data erat sibi. De-
mūz̄ triplex h̄mōi grad⁹ veritatū reducitur ad
vnū sc̄z̄ ad veritates q̄ credi debēt imediate
et explicite a deo reuelate esse.**

¶ Quartus gradus